

Sygn. akt IXKa 691/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IX Wydział Karny - Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący - **SSO Lech Gutkowski**

Sędziowie - **SSO Barbara Plewińska**

- **SSO Andrzej Walenta (spr)**

Protokolant - **st. sek. sądowy Katarzyna Kotarska**

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu **Marcina Licznarskiego,**

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017r.,

sprawy **B. D.** oskarżonego o przestępstwa z art. 178a§1 kk, art. 177§1 kk w zw. z art. 178§1 kk,

na skutek apelacji wniesionych przez **obrońcę oskarżonego B. D. i Prokuratora Rejonowego w Grudziądzu** od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 14 września 2016r., sygn. akt IIK 612/15

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. ustala, że w sprawie mają zastosowanie przepisy w brzmieniu obowiązującym do

dnia 17 maja 2015r.;

b. uchyla punkt „**VI**” i „**XI**” wyroku;

c. ustala, że podstawę prawną orzeczenia zawartego w punkcie „**II**” wyroku stanowi

przepis art. 42§2 kk;

d. ustala, że podstawę prawną orzeczenia zawartego w punkcie „**III**” wyroku stanowi

przepis art. 49§2 kk;

e. na podstawie art. 69§1 i §2 kk, art. 70§1 pkt 1 kk wykonanie kary łącznej 2 (dwóch)

lat pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie „**VIII**” wyroku warunkowo

zawiesza na okres próby wynoszący 4 (cztery) lata;

f. na podstawie art. 73§1 kk oddaje B. D. w okresie próby pod dozór

kuratora;

II. **w pozostałym zakresie** utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

III. **zwalnia** B. D. od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za II instancję, zaś wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 września 2016r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu, sygn. akt IIK 612/15, stosując w myśl art. 4§1 kk przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r., uznał **B. D.** za winnego zarzucanego mu w punkcie 1. aktu oskarżenia czynu stanowiącego występki z art. 178a§1 kk, ustalając, że w czasie jego popełnienia był on też pod wpływem środka odurzającego w postaci marihuany i wymierzając mu za to na mocy tego przepisu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na mocy art. 42§1 kk orzekając zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat, a na mocy art. 49§1 kk - świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 300zł, a także za winnego zarzucanego mu w punkcie 2. aktu oskarżenia czynu stanowiącego występki z art. 177§1 kk w zw. z art. 178§1 kk, ustalając, że w czasie jego popełnienia był on też pod wpływem środka odurzającego w postaci marihuany i wymierzając mu za to na mocy art. 177§1 kk w zw. z art. 178§1 kk karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, na mocy art. 42§2 kk orzekając zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat, a na mocy art. 49§1 kk świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 500zł i na mocy art. 46§1 kk zasądzając od oskarżonego tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na rzecz K. K. kwotę 1.000zł, a na rzecz M. M. kwotę 4.000zł.

Na mocy art. 85 kk i art. 86§1 kk połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wobec oskarżonego wymierzając mu w ich miejsce karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem na jej poczet na mocy art. 63§1 kk okresu zatrzymania w dniach 5 – 6 kwietnia 2015r., a łącząc środki karne na mocy art. 90§1 i §2 kk w miejsce orzeczonych zakazów prowadzenia pojazdów mechanicznych wymierzył oskarżonemu łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 lat z zaliczeniem na jego poczet na mocy art. 63§2 kk okresu zatrzymania prawa jazdy od dnia 5.04.2015r., a w miejsce orzeczonych świadczeń pieniężnych zasądził od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej łączną kwotę 700zł tytułem świadczenia pieniężnego.

Orzekając o kosztach, Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu

Państwa kwotę 300zł tytułem opłaty i obciążył go kosztami postępowania w kwocie 430zł.

Wyrok ten zaskarżyli w całości obrońca oskarżonego i na jego korzyść oskarżyciel publiczny.

Oskarżyciel publiczny wywodził, że błędnie stosując art. 4§1 kk sąd meriti zastosował przepisy kodeksu karnego w niewłaściwym brzmieniu i wskutek tego bezpodstawnie orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne za czyn z art. 177 kk, a także przyjął błędną podstawę prawną rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym za czyn z art. 178a§1 kk i orzeczoną za niego środkiem karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów. Wskazując na powyższe skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że w sprawie zastosowanie mają przepisy kodeksu karnego w brzmieniu sprzed 18 maja 2015r., uchylenie orzeczeń zawartych w pkt VI i XI wyroku oraz przyjęcie właściwej podstawy prawnej rozstrzygnięć zawartych w pkt II i III wyroku.

Obrońca oskarżonego kwestionował jako dowolne przyjęte za podstawę wyroku ustalenia, które poczynione zostały po błędnej interpretacji wyników badań oskarżonego na zawartość narkotyków i po samodzielnym rozstrzygnięciu przez sąd kwestii wymagającej wiedzy specjalnej, a nadto twierdził, że wymierzona mu bez warunkowego zawieszenia wykonania kara łączna pozbawienia wolności jest rażąco surowa z uwagi na to, że nie uwzględnia okoliczności świadczących o tym, że oskarżony nie jest osobą zdemoralizowaną i deklaruje poprawę.

Wskazując na powyższe skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zastosowanie środka probacyjnego i warunkowe zawieszenie wykonania wymierzonej oskarżonemu kary na okres 4 lat próby, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego zasługiwała na uwzględnienie jedynie w zakresie, w jakim kwestionował on jako rażąco surową wymierzoną oskarżonemu karę pozbawienia wolności. Apelacja wniesiona przez prokuratora była natomiast w całości zasadna.

Stwierdzić należy, że mimo, iż sąd orzekający nie ustrzegł się uchybień rozstrzygając o karze, to zasadnie uznał oskarżonego za winnego dopuszczenia się nie tylko przestępstwa z art. 178a§1 kk poprzez prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem alkoholu i środka odurzającego w postaci marihuany, jak i opisanego w akcie oskarżenia występku z art. 177§1 kk w zw. z art. 178§1 kk, w wyniku którego obrażenia odnieśli M. M. i K. K..

Analiza dowodowa, która legła u podstaw w/w wniosków, nie wykazywała błędów logicznych, uwzględniała wskazania wiedzy oraz doświadczenia życiowego i jako taka pozostawała pod ochroną art. 7 kpk.

Obrońca oskarżonego nie miał racji twierdząc, że zgromadzony materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że 5 kwietnia 2015r. prowadząc pojazd marki M. oskarżony znajdował się nie tylko pod wpływem alkoholu, ale i narkotyków w postaci marihuany. Pozytywny wynik testu krwi, nawet gdy zważy się na to, że świadkowie wskazywali na to, że był on nienaturalnie pobudzony, rzeczywiście nie pozwalał sam w sobie na stwierdzenie ponad wszelką wątpliwość, że oskarżony zażył ów narkotyk tamtej nocy, a nie miesiąc wcześniej, jak utrzymywał. Oceniany logicznie, w powiązaniu z zaświadczeniem lekarskim, w którym osoby prowadzące jego badania, mające z nim bezpośrednią styczność, stwierdziły, że był on pod wpływem narkotyków, na tle całokształtu okoliczności sprawy (irracjonalne nawet, jak na osobę pijaną zachowanie w trakcie zdarzenia, polegające na przejechaniu znacznego odcinka drogi z zakleszczoną pokrzywdzoną, mimo, że na postawie krzyków jej samej i świadków nie mógł nie zorientować się, że stało się coś złego) jednoznacznie wskazywał on jednak na to, że oskarżony wówczas znajdował się także pod wpływem substancji odurzającej. Brak było zatem podstaw do podważenia, jako dowolnych, ustaleń sądu w tym przedmiocie.

Obrońca oskarżonego błędnie wywodził również, że w realiach sprawy - gdy oskarżony twierdził, że M. M. sama wetknęła nogę pomiędzy podłogę auta, a drzwi, mimo, że powinna się spodziewać, że będzie on odjeżdżał - wadliwe było rozstrzygnięcie o zasadności zarzutu postawionego mu w pkt II aktu oskarżenia bez przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, gdyż ustalenie mechanizmu powstania uszkodzeń drzwi wymaga wiadomości specjalnych i jako takie nie jest możliwe bez zasięgnięcia opinii biegłego. Sąd meriti słusznie skonstatował, że w stanie dowodowym sprawy i bez przeprowadzania wspomnianego dowodu, z zachowaniem reguł procedowania, możliwe było stwierdzenie w sposób pewny, że oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 177§1 kk w zw. z art. 178§1 kk na szkodę nie tylko K. K., ale i M. M.. Z opinii sądowo-lekarskiej wyraźnie wynikało, że ujawnione u niej obrażenia mogły powstać w wyniku zakleszczenia jej lewej nogi z prawej przedniej strony pojazdu. Z w/w twierdzeniami specjalisty co do mechanizmu powstania obrażeń korespondowały pozostałe dowody, które nie potwierdzały, by pokrzywdzona, której nie udało się podnieść po upadku, zachowała się tak irracjonalnie, by celowo wkładać stopę między podłogę, a drzwi pojazdu. Przedstawiona przez oskarżonego wersja wydarzeń stała więc w opozycji do zebranych dowodów. Nic poza budzącymi wątpliwość w świetle wskazań doświadczenia życiowego twierdzeniami oskarżonego, że M. M., która odciągała od oskarżonego swojego narzeczonego i w istocie nie miała żadnego interesu w tym, by blokować zamknięcie drzwi auta, nie wskazywało na to, że noga nie zakleszczyła się jej w pojeździe przypadkowo tylko w wyniku jakiś jej celowych działań. Najistotniejsze znaczenie z punktu widzenia odpowiedzialności oskarżonego za czyn z art. 177§1 kk popełniony na jej szkodę miało jednak przede wszystkim to, że nawet, gdyby tak było i tak nie mogłoby to ekskulpować oskarżonego, który przed włączeniem się do ruchu – zwłaszcza widząc bezpośrednio w pobliżu pojazdu nietrzeźwe osoby, w których wypchnięciu z pojazdu zakończonym upadkiem na drogę przed chwilą osobiście uczestniczył – winien zachować ostrożność i upewnić się, że wykonuje manewr w sposób nie zagrażający ich bezpieczeństwu. Gdyby nie był on pijany, ani pod wpływem środka odurzającego i uczynił w/w obowiązkom zadość, bez trudu zorientowałby się, że pokrzywdzona leży na ziemi i zauważył, że jej noga znajduje się w pozycji wykluczającej bezpieczny ruch pojazdu.

Obrońca oskarżonego trafnie wywodził natomiast, że zmiany, jako rażąco surowe w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk, wymagało rozstrzygnięcie o karze.

Zastrzeżeń z punktu widzenia reguł określonych w art. 53 kk i reguł wymiaru kary łącznej nie budziła ani wysokość kar jednostkowych, ani wysokość kary łącznej. Sąd meriti trafnie uznał, że sprawiedliwe podsumowanie przestępczej działalności oskarżonego stanowić będzie kara łączna w wysokości 2 lat pozbawienia wolności.

Brak było natomiast podstaw do przyjęcia, że jedynie efektywne wykonanie tej kary zapewni realizację wszystkich celów postępowania. Skutki zdarzenia z 5 kwietnia 2015r., do którego doszło w wyniku niezachowania ostrożności przez oskarżonego, rzeczywiście były poważne. Prowadził on pojazd nie tylko będąc pod wpływem alkoholu, ale i narkotyków. Okoliczności te analizowane w powiązaniu z pozostałymi okolicznościami sprawy relewantnymi dla określenia, w jakiej postaci winna zostać orzeczona kara, przemawiały jednak za orzeczeniem kary łącznej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Liczący sobie 27 lat oskarżony nie jawi się wszak bynajmniej jako osoba głęboko zdemoralizowana, którą tylko długotrwała izolacja będzie w stanie wdrożyć do przestrzegania prawa. Nigdy wcześniej nie dopuścił się on nie tylko żadnego przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, ale i żadnego innego przestępstwa, prowadzi ustabilizowany tryb życia. Popelnienie przypisanych mu zaskarżonym wyrokiem przestępstw miało charakter incydentu. Oskarżony wprowadził świadomie samochód, mimo tego, że spożywał alkohol i zażywał narkotyki, ale najpoważniejszy czyn wypełniający znamiona przestępstwa z art. 177§1 kk, popełniony pod ich wpływem, miał charakter nieumyślny. Wypadek zdarzył się – co zupełnie pominał sąd meriti – tuż po dynamicznej scysji z pokrzywdzonymi i ich znajomymi, do której doszło przypadkowo na tle emocji implikowanych spożytym przez obie strony alkoholem. Wcześniej miały miejsce słowne przepychanki, a bezpośrednio przed wprowadzeniem do ruchu pojazdu przez oskarżonego K. K. wybił szybę w jego aucie, co z pewnością tych emocji nie ostudziło. Emocjonalny i spontaniczny charakter wydarzeń stanowiących tło wypadku oczywiście w żaden sposób nie mógł ekskulpować oskarżonego od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo z art. 177§1 kk i jego skutki, ruszając stojącym w pobliżu grupy nietrzeźwych osób samochodem zachował się on wyjątkowo nieodpowiedzialnie. Okoliczności te oceniane przez pryzmat dyrektyw wymiaru kary, jako rzutujące na ocenę jego zawinienia, przemawiały jednak za przyjęciem, że efektywne wykonanie kary nie jest konieczne do osiągnięcia wszystkich celów postępowania. Oskarżony jest osobą młodą, której brak „wyrobienia życiowego”. Mając na uwadze jego dotychczasowy tryb życia i w/ w okoliczności stwierdzić należy, że popełnienie czynów stanowiło wynik braku jego odpowiedzialności i młodzieńczej lekkomyślności. Zdaniem sądu odwoławczego kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w powiązaniu ze stanowiącymi realną dolegliwość środkami karnymi i środkami kompensacyjnymi ukierunkowanymi na zadośćuczynienie pokrzywdzonym wystarczające będą do osiągnięcia celów ukarania nie tylko wobec niego samego, ale też i w zakresie potrzeb społecznego oddziaływania.

Mając na uwadze powyższe, sąd odwoławczy dokonał zmiany zaskarżonego wyroku poprzez warunkowe zawieszenie, na podstawie art. 69§1 i §2 kk i art. 70§1 pkt 1 kk, wykonania orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności na okres 4 lat tytułem próby. Okres próby w tym wymiarze wystarczający będzie do zweryfikowania postawy oskarżonego. Dla zapewnienia kontroli nad jej przebiegiem sąd odwoławczy oddał oskarżonego w tym czasie na podstawie art. 73§1 kk pod dozór kuratora sądowego.

Prokurator trafnie wskazał natomiast na konieczność dokonania dalszej korekty rozstrzygnięcia o karze. Uwadze sądu meriti, który dostrzegł, że w momencie wyrokowania obowiązywała „nowa” ustawa, która weszła w życie w czasie orzekania, rzeczywiście umknęło, że w czasie popełnienia czynu obowiązywał art. 42 kk i art. 49 kk w jeszcze innym brzmieniu, niż przed 30 lipca 2015r. i że to właśnie te przepisy, które obowiązywały do 17 maja 2015r. były względniejsze dla oskarżonego. Ustalając, że w sprawie miały zastosowanie właśnie one, mając na uwadze, że nie przewidywały one w ogóle możliwości orzeczenia świadczenia pieniężnego za czyn z art. 177§1 kk, a za czyn z art. 178a§1 kk możliwe było orzeczenie takiego świadczenia jedynie o fakultatywnym charakterze na podstawie art. 49§2 kk, za podstawę prawną orzeczenia o świadczeniu pieniężnym za czyn z art. 178a§1 kk zawartego w pkt III wyroku w miejsce art. 49§1 kk sąd odwoławczy przyjął art. 49§2 kk i jednocześnie uchylił zawarte w pkt VI wyroku orzeczenie o nałożeniu świadczenia pieniężnego za czyn z art. 177§1 kk oraz zawarte w pkt XI wyroku orzeczenie o połączeniu

świadczeń pieniężnych, które wskutek dokonanej zmiany stało się bezprzedmiotowe. Ponieważ z art. 42§2 kk, w brzemieniu, w którym winien mieć zastosowanie w sprawie, wynikało, że orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów jest – podobnie zresztą, jak i obecnie – obligatoryjne wobec sprawców, którzy popełnili przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji pod wpływem alkoholu i środka odurzającego, za podstawę prawną orzeczenia o tym środku karnym zawartego w pkt II wyroku sąd odwoławczy przyjął art. 42§2 kk. W związku z tym, że za celowe uznać należało wzmocnienie wychowawczego oddziaływania kary poprzez orzeczenie świadczenia pieniężnego w ustalonej przez sąd I instancji wysokości, przyjęte okresy obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów oraz okres łącznego środka karnego z art. 42 kk adekwatne były do niebezpieczeństwa związanego z uczestnictwem w ruchu oskarżonego w charakterze osoby prowadzącej pojazd mechaniczny, a kwoty zasądzone tytułem zadośćuczynienia nie jawiły się jako wygórowane, w pozostałym zakresie orzeczenie o karze zostało utrzymane w mocy.

Sąd odwoławczy nie dopatrzył się w zaskarżonym orzeczeniu żadnych uchybień mogących stanowić bezwzględne przyczyny odwoławcze, będących podstawą do uchylecia wyroku z urzędu.

Na podstawie art. 624§1 kpk w zw. z art. 634 kpk sąd zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za drugą instancję, obciążając wydatkami postępowania odwoławczego Skarb Państwa albowiem przemawiała za tym jego sytuacja materialna oceniana m.in. z uwzględnieniem obciążeń finansowych wynikających z zaskarżonego wyroku.

Mimo zgłoszenia przez oskarżycieli posiłkowych stosowanych wniosków, sąd odwoławczy nie orzekł o kosztach ich zastępstwa procesowego. W związku z tym, że ich pełnomocnik w istocie nie wykonał żadnych czynności w postępowaniu odwoławczym (nie wniósł żadnych pism, ani nie bronił ich stanowiska osobiście na rozprawie odwoławczej), a więc de facto nie brał udziału w postępowaniu odwoławczym, brak było podstaw do obciążenia oskarżonego obowiązkiem zwrócenia im kosztów wynagrodzenia pełnomocnika za postępowanie odwoławcze. Zwrot kosztów się oskarżycielom posiłkowym bezspornie należy za postępowanie przed sądem I instancji, jednak aby nie odbierać im możliwości instancyjnej kontroli orzeczenia w tym przedmiocie, sąd odwoławczy pozostawił rozstrzygnięcie w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w trybie art. 420 kpk, o co oskarżyciele posiłkowi winni się zwrócić do Sądu Rejonowego.